

Enheten för inriktning av skydd mot olyckor
Anders Edstam
010-240 4514
Anders.Edstam@msb.se

Inriktning för MSB:s tillsyn av kommunernas ansvar enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor 2025-2027

Bakgrund

MSB:s är ansvarig tillsynsmyndighet över kommunernas skyldigheter enligt LSO sedan 2021-01-01. Uppdraget låg tidigare på länsstyrelserna. I utredningen "En effektivare kommunal räddningstjänst" formulerades följande:

Den offentliga tillsynen är viktig för att stärka efterlevnaden av de föreskrifter som bl.a. riksdagen och regeringen har beslutat. Den bidrar till att upprätthålla grundläggande värden i samhället såsom rätts säkerhet, effektivitet och demokrati. Medborgarna ska genom tillsynen vara förvissade om att deras intressen tas till vara.

Förhållningssätt

Tillsynen bidrar till samhällets och medborgarens säkerhet genom att följa upp, stödja och utveckla kommunens arbete med skydd mot olyckor där lagefterlevnad är grunden. För att få god effekt av tillsynen har MSB följande förhållningssätt:

- Tillsynen är lärande, transparent och tydlig.
- MSB vågar ta ställning.
- Tillsynsområdet är brett och prioriteringar är nödvändiga för att uppnå bästa effekt.
- MSB har en medveten kommunikation om tillsynen.

Planering av tillsyn 2025-2027 med motiveringar

MSB:s tillsyn inriktas mot de områden där den anses utgöra ett effektivt verktyg för att uppnå en effekt, d v s positiv förändring av kommunernas verksamhet. T ex är tillsynen ett av MSB:s verktyg för att säkerställa att intentionerna i den förändrade räddningstjänstlagstiftningen som började gälla 2021 kommer till stånd.

Utöver den av MSB planerade tillsynen omhändertas också löpande information som kommer till myndigheten där vi prövar behovet av tillsyn i varje enskilt fall. Exempel kan vara indikationer på brister som upptäcks vid granskning av kommunens inlämnade uppgifter vid årsuppföljning, kommunens händelserapporter från räddningsinsatser samt uppgifter i övrigt som gör att MSB bedömer att det finns behov av tillsynsinsats.

Vidare är uppföljning av tidigare initierade tillsynsärenden en relativt stor del av tillsynsarbetet, bl a kvarstår ett antal ärenden avseende sotning och brandskyddskontroll. Många av tillsynen identifierade brister kräver relativt lång tid för kommunen att åtgärda.

I remitterad version av utredningen ”En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Fö2025:6)” förslås MSB få ett motsvarande tillsynsuppdrag avseende kommunens arbete. Ett sådant arbete förbereds under året vid myndigheten.

Nedan redovisas de områden MSB kommer lägga särskild vikt vid de kommande tre åren. Motiv redovisas i efterföljande stycke.

Tillsyns- område	Planering 2025	Planering 2026-2027
Ledning av räddningsinsats <i>LSO 3 kap 16 § m fl</i>	Fortsatt granskning av samtliga räddningsledningssystem där frågeställningar kvarstår genom uppföljning av kapacitet och förmåga till övergripande ledning.	Vid behov fortsätta följa upp övergripande ledning, påbörja tillsyn av skadeplatsnära ledning.
Förmåga att genomföra räddningsinsats <i>LSO 1 kap 3 § m fl</i>	Påbörja genomförande av enskilda tillsynsärenden, samt skapa nationell lägesbild som påvisar kommande behov av tillsyn och andra åtgärder.	Genomföra tillsynsärenden utifrån behov identifierat i nationell lägesbild.
Kommunens förebyggande insatser <i>LSO 3 kap, 5 kap 1 § m fl</i>	Utifrån redovisade resultat i årsuppföljning initiera tillsynsärenden avseende tillsyn av enskild, sotning, brandskyddskontroll mm.	Fortsätta
Plan för räddningsinsats <i>FSO 3 kap 6 §</i>	Initiera tillsynsärenden för samtliga verksamheter och anläggningar som inte uppfyller kraven.	-
Oljeskade-skydd <i>LSO 1 kap 3 § m fl</i>	Ta fram metoder för att granska kommunens förmåga till räddningstjänst vid oljepåslag.	Granska prioriterade kommuners förmåga till räddningstjänst vid oljepåslag.
Olycks- under- sökning <i>LSO 3 kap 10 § m fl</i>	-	Utifrån inskickade rapporter till MSB initiera tillsyn där genomförda undersökningar är bristfälliga eller avsaknad av genomförande kan indikeras.
Räddnings- tjänst under höjd beredskap <i>LSO 8 kap</i>	-	Inledande övergripande tillsyn, inriktning och omfattning kvarstår att bestämma

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Postadress:
651 81 Karlstad

Telefon: 0771-240 240
Fax: 010-240 56 00

registrator@msb.se
www.msb.se

Org.nr: 202100-5984

Motiv till valda satsningar

- Ökad förmåga till ledning och i synnerhet övergripande ledning var en av de viktigare reformerna i 2020 års förändring av LSO. 2023 genomfördes grundläggande granskning av samtliga 18 räddningslednings-system i syfte att säkerställa att alla lever upp till föreskrifter gällande fr o m 2022-01-01 avseende övergripande ledning. I ingången av 2025 finns fortsatt ett antal räddningsledningssystem som MSB anser behöver förbättra sin prestanda för att uppnå kraven i gällande föreskrifter.
- Förmåga att genomföra räddningsinsats har aldrig varit föremål för bred tillsyn, och det saknas vidare en fastställd nationell lägesbild om vilken status kommunerna faktiskt har och hur likvärdigt skyddet är över riket. Under 2023-2024 har MSB påbörjat att utveckla verktyg för att kunna identifiera och jämföra kommuners prestanda.
- Förebyggande arbetet bedöms av MSB vara eftersatt i många kommuner i Sverige och vi har många pågående tillsynsärenden inom området. Föreskrifter om kommunens tillsyn av enskilda trädde i kraft halvårsskiftet 2022, under 2023 påbörjades en riktad tillsyn mot kommuner där årsuppföljningen indikerade svaga resultat. Detta arbete fortsätter tillsammans med omhändertagande av brister inom sotning, brandskyddskontroll etc. Urval för tillsyn kan göras såväl med kvantitativa som kvalitativa indikatorer.
- För verksamheter och anläggningar som pekas ut i FSO 3 kap. 6 § ska kommunen revidera och öva plan för räddningsinsats minst vart tredje år. Området är eftersatt med stort antal verksamheter och anläggningar där kraven inte följs. Status återspeglaras av MSB till EU-kommissionen.
- Staten har ett stort ansvar för utsläpp av olja till havs. Kustbevakningens ansvar för miljöräddningstjänst och statliga förstärkningsresurser kan dock inte ersätta kommunens krav på planering för oljeolycka.
- Krav på olycksundersökningar har förtydligats i föreskrifter som gäller från 2022. Utöver händelserapporter som upprättas efter varje insats är antalet undersökningar lågt i landet. Detta begränsar systematiskt lärande i kommunal räddningstjänst.
- Räddningstjänst under höjd beredskap är under uppbyggnad och hittills inte varit föremål för tillsyn, men i takt med att förutsättningarna för kommunerna kommer på plats behöver tillsyn bidra till att nödvändiga åtgärder vidtas.